ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 15. decembra 2005 *

Vo veci C-148/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Commissione tributaria provinciale di Genova (Taliansko) z 11. februára 2004 a doručený Súdnemu dvoru 23. marca 2004, ktorý súvisí s konaním:

Unicredito Italiano SpA

proti

Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia C. Gulmann (spravodajca), R. Schintgen, G. Arestis a J. Klučka,

* Jazyk konania: taliančina.

generálna advokátka: C. Stix-Hackl,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 3. februára 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Unicredito Italiano SpA, v zastúpení: A. Santa Maria, C. Biscaretti di Ruffia a G. Pizzonia, avvocati,

— talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci M. Fiorilli, avvocato dello Stato,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: R. Lyal a V. Di Bucci, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 8. septembra 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka platnosti rozhodnutia Komisie 2002/581/ES z 11. decembra 2001 o systéme štátnej pomoci pre banky, ktorý uplatňuje Taliansko [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 184, 2002, s. 27, ďalej len „napadnuté rozhodnutie"), ako aj výkladu článku 87 a nasl. ES, článku 14 nariadenia Rady č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES (Ú. v. ES L 83, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339) a všeobecných zásad práva Spoločenstva.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Unicredito Italiano SpA (ďalej len „Unicredito") so sídlom v Janove (Taliansko) a Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1, ktorý sa týkal daňovej výhody v prospech Unicredito v období rokov 1998, 1999 a 2000.

I — Vnútroštátny právny rámec

3 V Taliansku sa reforma bankového systému vykonala zákonom č. 218 z 30. júla 1990, ktorý obsahuje ustanovenia o reštrukturalizácii a posilnení majetkových podielov verejnoprávnych úverových inštitúcií (GURI č. 182 zo 6. augusta 1990, s. 8, ďalej len „zákon č. 218/90").

4 Tento zákon umožnil transformáciu verejnoprávnych úverových inštitúcií na akciové spoločnosti. Na tieto účely bola verejnoprávna banka splnomocnená postúpiť bankovú inštitúciu akciovej spoločnosti tak, aby sa oddelila postupujúca právnická osoba, nazývaná v praxi „banková nadácia" (ďalej len „banková nadácia"), vlastník podielov, od postupníckej akciovej spoločnosti, ktorá bola jediným subjektom oprávneným vykonávať bankovú činnosť. Banková nadácia spravovala podiely v postupníckej banke a z neho získané príjmy používala na sociálne účely.

5 Článok 2 zákona č. 489 z 26. novembra 1993, týkajúceho sa najmä predĺženia lehoty stanovenej v článku 7 ods. 6 zákona č. 218/90 (GURI č. 284 z 3. decembra 1993, s. 4), stanovil pre verejnoprávne bankové inštitúcie povinnosť transformovať sa na akciové spoločnosti najneskôr do 30. júna 1994.

6 Zákon č. 461 z 23. decembra 1998, ktorým sa na vládu deleguje právomoc reorganizácie občianskoprávnej a daňovej právnej úpravy týkajúcej sa subjektov uvedených v článku 11 ods. 1 legislatívneho dekrétu č. 356 z 20. novembra 1990, ako aj daňového režimu reštrukturalizácie bánk (GURI č. 4 zo 7. januára 1999, s. 4, ďalej len „zákon č. 461/98"), splnomocnil taliansku vládu uskutočniť novú reformu právnej úpravy bankového sektora, osobitne v oblasti reštrukturalizácie.

7 Splnomocnenie stanovené v zákone č. 461/98 z 23. decembra 1998 vykonal legislatívny dekrét č. 153 zo 17. mája 1999 o občianskoprávnej a daňovej právnej úprave týkajúcej sa subjektov uvedených v článku 11 ods. 1 legislatívneho dekrétu č. 356 z 20. novembra 1990 a daňového režimu reštrukturalizácie bánk v súlade s článkom 1 zákona č. 461 (GURI č. 125 z 31. mája 1999, s. 4, ďalej len „dekrét č. 153/99").

8 Osobitne svojím článkom 22 ods. 1 a článkom 23 ods. 1 zaviedol daňovú výhodu spočívajúcu v znížení sadzby dane z príjmov (IRPEG) na 12,5 % (ďalej len „zníženie dane") pre banky, ktoré sa v priebehu piatich po sebe nasledujúcich zdaňovacích období zlúčia, resp. podstúpia obdobnú reštrukturalizáciu, pod podmienkou, že sa zo ziskov vytvorí osobitná rezerva podliehajúca zákazu rozdelenia počas obdobia troch rokov. Ustanovil, že zisk vyčlenený do osobitnej rezervy nesmie prekročiť 1,2 % rozdielu medzi celkovou sumou pohľadávok a záväzkov bánk, ktoré sa zúčastnili na zlúčení, a analogickým agregátom najväčšej z bánk zúčastnených na tejto operácii.

II — Okolnosti predchádzajúce sporu vo veci samej

9 Na základe parlamentnej otázky požiadala Komisia Európskych spoločenstiev listom z 24. marca 1999 zaslaným v rámci svojich právomocí v oblasti štátnej pomoci talianske orgány, aby jej poskytli informácie potrebné na posúdenie rozsahu pôsobnosti a účinkov zákona č. 461/98.

10 Talianske orgány jej poskytli informácie týkajúce sa tohto zákona a dekrétu č. 153/99 listami z 24. júna a 2. júla 1999.

11 Listom z 23. marca upozornila Komisia talianske orgány na to, že podľa nej zákon č. 461/98 a dekrét č. 153/99 môžu obsahovať prvky pomoci a vyzvala ich, aby predmetné opatrenia nevykonávali. Dňa 12. apríla 2000 jej talianske orgány odpovedali, že ich uplatňovanie pozastavili, a potom jej 14. júna 2000 poskytli doplňujúce informácie.

12 Talianske orgány odhadli najvyššiu teoretickú sumu daňovej výhody získanej na základe zníženia dane na 5 358 miliárd ITL, t. j. 2 767 miliónov eur, a to zo 76 operácií uskutočnených počas rokov 1998, 1999 a 2000.

13 Listom z 25. októbra 2000 oznámila Komisia talianskej vláde svoje rozhodnutie začať konanie podľa článku 88 ods. 2 ES. Toto rozhodnutie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev* (Ú. v. ES C 44, 2001, s. 2).

14 Na záver konania došla Komisia k záveru, že Talianska republika v rozpore s článkom 88 ods. 3 ES uplatňovala zákon č. 461/98 a dekrét č. 153/99 protiprávne. Uviedla, že s výnimkou opatrenia stanoveného v článku 27 ods. 2 dekrétu č. 153/99 tvorili vykonávané daňové opatrenia, medzi nimi zníženie dane, schému štátnej pomoci nezlučiteľnú so spoločným trhom. Uvedené opatrenia zvýhodňovali banky tým, že im umožňovali sa zväčšiť a požívať pritom výhody z úspor zo znížených nákladov.

15 Komisia preto prijala sporné rozhodnutie, v ktorom spresnila, že zákon č. 461/98 a dekrét č. 153/99 zavádzajú daňové výhody rovnako v prospech bankových nadácií, ale že tieto výhody toto rozhodnutie neskúma.

16 Sporné rozhodnutie znie:

„Článok 1

... schéma štátnej pomoci, ktorú Taliansko vykonalo na základe [zákona č. 461/98] a [dekrétu č. 153/99], osobitne na základe... článku 22

ods. 1, článku 23 ods. 1... [dekrétu č. 153/99], je nezlučiteľná so spoločným trhom.

...

Článok 3

Taliansko zruší schému pomoci uvedenú v článku 1.

Článok 4

1. Taliansko prijme všetky opatrenia potrebné na vymáhanie, od jej príjemcov, pomoci poskytnutej na základe schémy uvedenej v článku 1 a danej im k dispozícii protiprávne.

2. Vymáhanie sa uskutoční bezodkladne v súlade s postupmi vnútroštátneho práva pod podmienkou, že tieto umožňujú okamžité a účinné vykonanie rozhodnutia. Pomoc, ktorá sa má vymáhať, zahŕňa úroky počítané odo dňa dania pomoci k dispozícii príjemcom až do dňa jej skutočného vrátenia. Úroky sa vypočítajú podľa referenčnej sadzby používanej pre výpočet ekvivalentnej subvencie v rámci regionálnej pomoci.

..." [*neoficiálny preklad*]

17 Na vykonanie uvedeného rozhodnutia zrušil článok 5 zákonného dekrétu č. 63 z 15. apríla 2002 o naliehavých finančných a daňových ustanoveniach v oblasti vymáhania, racionalizácie systému tvorby nákladov pri farmaceutických výrobkoch, povinností Spoločenstva, sekuritizácie, zhodnocovania majetku a financovania infraštruktúr (GURI č. 90 zo 17. apríla 2002, s. 5), ktorý bol zmenený na zákon č. 112 z 15. júna 2002 (GURI č. 139 z 15. júna 2002, s. 3), daňové výhody poskytnuté bankám podľa zákona č. 461/98, najmä zníženie dane.

18 Zákonný dekrét č. 282 z 24. decembra 2002 o naliehavých ustanoveniach v oblasti povinností voči Spoločenstvu, daňových záväzkov, vymáhania a účtovného postupu (GURI č. 301 z 24. decembra 2002, ďalej len „dekrét č. 282/02"), ktorý bol zmenený na zákon č. 27 z 21. februára 2003 (riadna príloha ku GURI č. 44 z 22. februára 2003), uložil bankám, ktoré boli príjemcami pomoci, aby najneskôr do 31. decembra 2002 uhradili sumu rovnajúcu sa dani nevyrovnanej v dôsledku schémy pomoci, a to spolu s úrokmi v ročnej sadzbe 5,5 %.

III — Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

19 Na základe dekrétu č. 282/02 uhradilo Unicredito sumu 244 712 646,05 eur zodpovedajúcu dani a úrokom dlžným z dôvodu daňovej výhody, ktorú využilo z titulu zníženia dane počas období rokov 1998, 1999 a 2000.

20 Následne, 4. februára 2003, podalo tri žiadosti o vrátenie súm uhradených v súvislosti s týmito obdobiami. Tieto žiadosti boli zamietnuté implicitnými rozhodnutiami, ktoré vydala Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1.

21 Unicredito podalo proti uvedenému orgánu na Commissione tributaria provinciale di Genova žalobu, pričom sa dovolávalo najmä protiprávnosti sporného rozhodnutia.

22 Vnútroštátny súd sa domnieva, že rozhodnutie o prejudiciálnej otázke je odôvodnené najmä vzhľadom na súlad dekrétu č. 282/02 so zásadami Spoločenstva v oblasti ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality.

23 Pokiaľ ide o zásady ochrany legitímnej dôvery a právnej istoty, domnieva sa, že zníženie dane z príjmov spadá pod logiku kontinuity a rozšírenia vzhľadom na normatívnu časť skoršieho zákona č. 218/90 v rámci privatizačného procesu talianskeho bankového systému.

24 Tvrdí, že zákon č. 218/90 vo svojom článku 7 ods. 3 obsahoval opatrenie vyjadrené v podstate obdobným spôsobom ako článok 22 ods. 1 a článok 23 ods. 1 dekrétu č. 153/99.

25 Vnútroštátny súd uvádza, že toto skoršie opatrenie bolo výhodnejšie než zníženie dane, o ktoré ide v spornom rozhodnutí, pretože sumy uložené do osobitnej rezervy boli jednoducho odpočítateľné a oslobodené od dane, a nie len podliehajúce zníženej sadzbe dane. Tiež uvádza, že úhrady do osobitnej rezervy bolo možné uskutočniť počas piatich rokov, do výšky najvyššej sumy za celé toto obdobie rovnajúcej sa 1,2 % rozdielu medzi všetkými investíciami a vkladmi klientov bánk, ktoré sa zúčastnili na fúzii resp. na vkladoch, na jednej strane a analogickou sumou figurujúcou v poslednej súvahe úverovej inštitúcie zúčastnenej na fúzii alebo na vkladoch na druhej strane.

26 Pritom Komisia už vykonala výslovné posúdenie zákona č. 218/90 v rámci svojich rozhodnutí 1999/288/ES z 29. júla 1998 o podmienečnom schválení pomoci poskytnutej Talianskom v prospech Banco di Napoli [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 116, 1999, s. 36) a 2000/600/ES z 10. novembra 1999 o podmienečnom schválení pomoci poskytnutej Talianskom sicílskym verejnoprávnym bankám Banco di Sicilia a Sicilcassa (Ú. v. ES L 256, 2000, s. 21). V týchto rozhodnutiach dala zreteľne najavo, že uznáva všeobecnú zlučiteľnosť zákona č. 218/90 s článkom 87 ES.

27 Možnosť využitia daňových výhod poskytnutých zákonom č. 461/98 a dekrétom č. 153/99 bola navyše jedným z predpokladov, na ktorých jednotlivé banky zakladali svoje posúdenie hospodárskej uskutočniteľnosti svojich koncentrácií. Retroaktívne zrušenie týchto výhod v tomto prípade spochybňuje, berúc ohľad na výšku sumy požadovanej platby, ich finančnú stabilitu a spôsobuje *a posteriori* nerovnovážnu zmenu parametrov posúdenia, ktoré viedli k strategickým voľbám už vyjadrených v aktoch. Zásada ochrany legitímnej dôvery teda vylučuje retroaktivitu sporného rozhodnutia.

28 Pokiaľ ide o zásadu proporcionality, vnútroštátny súd zdôrazňuje, že banky mohli vykonať všeobecné daňové predpisy v rámci odlišne štruktúrovaných operácií, čím by ušetrili na daniach. Na účely príkazu na vrátenie pomoci totiž zásada proporcionality ukladá porovnať zvýhodňujúci režim všeobecného práva s režimom podľa zákona č. 461/98 a dekrétu č. 153/99.

29 Za týchto okolností Commissione tributaria provinciale di Genova rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je [sporné rozhodnutie] neplatné a nezlučiteľné s právom Spoločenstva v tom rozsahu, v akom ustanovenia zákona [č. 461/98 a dekrétu č. 153/99] týkajúce sa

bánk sú, v rozpore s tvrdením Komisie, zlučiteľné so spoločným trhom alebo v každom prípade spadajú pod odchýlky stanovené článkom 87 ods. 3 písm. b) a c) ES?

2. Osobitne, je článok 4 [sporného rozhodnutia] neplatný a nezlučiteľný s právom Spoločenstva v tom rozsahu, v akom Komisia

a) porušila povinnosť poskytnúť riadne odôvodnenie podľa článku 253 ES a/ alebo

b) porušila zásadu legitímnej dôvery a/alebo

c) porušila zásadu proporcionality?

3. Subsidiárne, bráni presný výklad článku 87 a nasl. ES, článku 14 [nariadenia č. 659/1999] a všeobecných zásad práva Spoločenstva, najmä [ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality], uplatňovaniu článku 1 [dekrétu č. 282/02]?"

IV — Iné konania prebiehajúce pred súdmi Spoločenstva

30 Návrhom podaným do kancelárie Súdneho dvora 21. februára 2002 (C-66/02) podala Talianska republika proti Komisii žalobu o neplatnosť sporného rozhodnutia, o ktorej Súdny dvor rozhodne samostatným rozsudkom z dnešného dňa.

31 Návrhmi podanými do kancelárie Súdu prvého stupňa 21. februára 2002 a 11. apríla 2002 podali proti Komisii žaloby o neplatnosť toho istého rozhodnutia tiež Associazione Bancaria Italiana (ABI) (T-36/02), Banca Sanpaolo IMI SpA (T-37/02), Banca Intesa Banca Commerciale italiana SpA (T-39/02), Banca di Roma SpA (T-40/02), Mediocredito Centrale SpA (T-41/02), Banca Monte dei Paschi di Siena SpA (T-42/02), ako aj Compagnia di San Paolo Srl (T-121/02). Komisia vzniesla pred Súdom prvého stupňa námietku neprípustnosti žalôb založenú na neexistencii osobného záujmu žalobcov, keďže predmetné pomoci nie sú podľa jej názoru individuálnymi pomocami, ale spadajú pod schému pomoci. Uzneseniami z 9. júla 2003 Súd prvého stupňa sedem konaní prerušil až do vynesenia rozsudku Súdneho dvora vo veci C-66/02. Žalobcovia sa proti uzneseniam o prerušení konaní vo veciach T-36/02, T-37/02, T-39/02, T-40/02, T-41/02 a T-42/02 odvolali. Uznesením Súdneho dvora z 26. novembra 2003, ABI a i./Komisia (C-366/03 P až C-368/03 P, C-390/03 P, C-391/03 P a C-394/03 P, neuverejnené v Zbierke) boli uvedené odvolania zamietnuté z dôvodu ich zrejmej neprípustnosti.

V — O prejudiciálnych otázkach

32 Na úvod treba konštatovať, že Komisia síce poukazuje vo svojich písomných pripomienkach na otázku prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania podaného na návrh Unicredito, príjemcu jedného z opatrení skúmaných sporným

rozhodnutím, ktorého v konaní vo veci T-36/02 pred Súdom prvého stupňa zastupuje ABI, ale pripúšťa, že tento návrh je prípustný vzhľadom na situáciu dotknutej banky. Dovoláva sa však neprípustnosti prvej položenej otázky (pozri bod 42 tohto rozsudku).

33 Ďalej treba zdôrazniť, že žaloba vo veci samej smeruje proti trom implicitným rozhodnutiam o zamietnutí žiadostí o vrátenie súm v súvislosti s daňovou výhodou, ktorú Unicredito využilo z titulu zníženia dane počas období rokov 1998, 1999 a 2000.

34 Ako zdôrazňuje Komisia, žaloba sa netýka iných opatrení stanovených dekrétom č. 153/99, ktoré boli rovnako skúmané sporným rozhodnutím a považované za nezlučiteľné so spoločným trhom.

35 Preto treba prvé dve prejudiciálne otázky chápať ako smerujúce k posúdeniu platnosti článkov 1 a 4 sporného rozhodnutia v rozsahu, v akom sa dotýkajú samotného zníženia dane. Pokiaľ ide o tretiu otázku, treba ju chápať ako smerujúcu k spresneniu, či treba článok 87 a nasl. ES, článok 14 nariadenia č. 659/1999, ako aj všeobecné zásady ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality vykladať tak, že bránia takému vnútroštátnemu opatreniu, akým je dekrét č. 282/02.

A — O prvej otázke

36 Svojou prvou otázkou, ktorá sa na rozdiel od druhej otázky netýka článku 253 ES, sa vnútroštátny súd pýta vo veci samej, či je článok 1 sporného rozhodnutia neplatný vzhľadom na článok 87 ES v tom rozsahu, v akom Komisia považuje zníženie dane za nezlučiteľné so spoločným trhom.

1. Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

37 Unicredito tvrdí, že zákon č. 461/98 a dekrét č. 153/99 predstavujú historickú kontinuitu a dokončenie procesu reštrukturalizácie a privatizácie bankového systému začatého v roku 1990 zákonom č. 218/90.

38 Tvrdí, že sporné rozhodnutie porušuje článok 87 ods. 1 a 3 písm. b) a c) ES, keďže zníženie dane:

— nie je selektívnym opatrením, ale opatrením všeobecnej povahy, a v každom prípade rozlišovanie, ktoré zavádza, je odôvodnené povahou a usporiadaním daňového systému,

— neovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi a nenarúša, ani nehrozí narušením hospodárskej súťaže,

— malo byť predmetom konkrétneho skúmania v rámci každej z uskutočnených operácií,

— sa malo skúmať z hľadiska pojmu „pomoc *de minimis*", možnosti, ktorú Komisia zamietla ihneď bez akéhokoľvek šetrenia,

— je zlučiteľné so spoločným trhom v tom rozsahu, v akom naň možno hľadieť ako na pomoc na podporu vykonávania dôležitého projektu významného spoločného európskeho záujmu, pretože zníženie dane spadá do rámca privatizácie talianskeho bankového systému, alebo ako na pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností.

39 Talianska vláda sa rovnako domnieva, že sporné rozhodnutie je neplatné. Podľa nej priznané daňové zvýhodnenie nie je zakázanou štátnou pomocou.

40 Spadá pod logiku kontinuity a rozšírenia historického precedensu vytvoreného zákonom č. 218/90, ktorý stanovil najvýznamnejšie výhody v podstate v podobnom znení. Jeho cieľom bolo dokončiť privatizačný proces verejnoprávnych bánk ukončením nadmernej segmentácie talianskeho bankového systému, ktorá bola priamym dôsledkom statusu verejnoprávnej inštitúcie pôvodných bánk a ktorú zákon č. 218/90 odstránil len čiastočne.

41 Talianska vláda zdôrazňuje, že zníženie dane sa rovnako uplatní na operácie zahrňujúce pobočky bánk Spoločenstva umiestnené v Taliansku.

42 Komisia sa domnieva, že prvá otázka je neprípustná preto, lebo vnútroštátny súd navrhuje Súdnemu dvoru nahradiť svojím rozhodnutím rozhodnutie Komisie. Pritom podľa ustálenej judikatúry prináleží posúdenie zlučiteľnosti opatrení alebo schém pomoci so spoločným trhom do výlučnej právomoci Komisie, ktorej činnosť je preskúmateľná súdom Spoločenstva. Preto vnútroštátny súd nemôže v rámci konania o prejudiciálnej otázke podľa článku 234 ES klásť Súdnemu dvoru otázku zlučiteľnosti štátnej pomoci alebo schémy pomoci so spoločným trhom (uznesenie z 24. júla 2003, Sicilcassa a i., C-297/01, Zb. s. I-7849, bod 47).

2. Posúdenie Súdnym dvorom

43 Na rozdiel od tvrdenia Komisie vnútroštátny súd nenavrhuje Súdnemu dvoru, aby posúdil zlučiteľnosť zníženia dane so spoločným trhom namiesto Komisie. Položená otázka smeruje iba ku kontrole platnosti rozhodnutia skutočne prijatého Komisiou o tejto zlučiteľnosti. Je preto prípustná.

a) O selektívnosti zníženia dane

44 Článok 87 ods. 1 ES zakazuje pomoc, ktorá „zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru", t. j. selektívnu pomoc.

45 Pomoc môže byť z hľadiska tohto ustanovenia selektívna, aj keď sa týka celého hospodárskeho odvetvia (pozri najmä rozsudok zo 17. júna 1999, Belgicko/Komisia, C-75/97, Zb. s. I-3671, bod 33).

46 V tomto prípade sa zníženie dane uplatňuje v bankovom sektore. Nie je prospešné pre podniky v iných hospodárskych odvetviach.

47 Ďalej v rámci bankového sektora z neho majú prospech výlučne podniky uskutočňujúce uvedené operácie.

48 Bez toho, aby bolo potrebné posúdiť, či majú zo zníženia dane, ako to tvrdí Komisia v odôvodnení č. 33 sporného rozhodnutia, väčší prospech veľké podniky, treba teda konštatovať, že toto opatrenie je vo vzťahu k ostatným hospodárskym odvetviam a tiež v rámci samotného bankového sektora selektívne.

49 Keďže sa neuplatňuje na všetky hospodárske subjekty, nemožno naň hľadieť ako na všeobecné opatrenie daňovej alebo hospodárskej politiky.

50 V skutočnosti sa odchyľuje od všeobecnej daňovoprávnej úpravy. Zvýhodnené podniky požívajú výhody z daňovej úľavy, na ktorú by nemali nárok v rámci bežného uplatňovania tohto režimu a ktorej by sa nemohli domáhať podniky iných odvetví uskutočňujúce obdobné operácie alebo podniky bankového sektora, ktoré neuskutočnili uvedené operácie.

51 Zníženie dane nie je odôvodnené povahou a usporiadaním predmetného daňového systému (pozri analogicky rozsudok z 2. júla 1974, Taliansko/Komisia, 173/73, Zb. s. 709, bod 33). Nie je adaptáciou všeobecného systému na osobitné charakteristiky bankových podnikov. Zo spisu vyplýva, že ho vnútroštátne orgány zaviedli výslovne ako prostriedok zlepšenia konkurencieschopnosti určitých podnikov v konkrétnom čase vývoja uvedeného odvetvia.

52 Žalobný dôvod založený na absencii selektívnosti zníženia dane je teda nedôvodný.

b) O ovplyvňovaní obchodu medzi členskými štátmi a skreslení hospodárskej súťaže

53 Článok 87 ods. 1 ES zakazuje pomoc, ktorá ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi a narúša alebo hrozí narušaním hospodárskej súťaže.

54 V rámci svojho posúdenia týchto dvoch podmienok nie je Komisia povinná zistiť skutočný dosah pomoci na obchod medzi členskými štátmi a skutočné skreslenie hospodárskej súťaže, ale len preskúmať, či uvedená pomoc môže tento obchod ovplyvniť a narušiť hospodársku súťaž (rozsudok z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia, C-372/97, Zb. s. I-3679, bod 44).

55 Nezlučiteľnosť pomoci so spoločným trhom treba konštatovať s konečnou platnosťou, keď má alebo môže mať dosah na obchod v Spoločenstve a účinok skreslenia v ňom existujúcej hospodárskej súťaže.

56 Osobitne, ak pomoc, ktorú členský štát poskytne, posiľňuje v rámci obchodu v Spoločenstve postavenie jedného podniku voči iným konkurujúcim podnikom, treba na tieto konkurujúce podniky hľadieť ako na ovplyvnené pomocou (pozri najmä rozsudky zo 17. septembra 1980, Philip Morris/Komisia, 730/79, Zb. s. 2671, bod 11; z 22. novembra 2001, Ferring, C-53/00, Zb. s. I-9067, bod 21, a z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia, už citovaný, bod 52).

57 V tejto súvislosti môže skutočnosť, že hospodárske odvetvie bolo predmetom liberalizácie na úrovni Spoločenstva, charakterizovať skutočný alebo možný dosah pomoci na hospodársku súťaž, ako aj jej účinok na obchod medzi členskými štátmi (pozri rozsudok z 13. februára 2003, Španielsko/Komisia, C-409/00, Zb. s. I-1487, bod 75).

58 Navyše nie je nevyhnutné, aby sa podnik príjemca pomoci sám zúčastnil na obchode v rámci Spoločenstva. Ak totiž členský štát poskytne podniku pomoc, možno činnosť v rámci štátu udržať alebo zvýšiť s takým následkom, že sa šance podnikov so sídlom v iných členských štátoch vstúpiť na trh tohto členského štátu znížia (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok zo 7. marca 2002, Taliansko/Komisia, C-310/99, Zb. s. I-2289, bod 84). Ďalej, posilnením podniku, ktorý sa až do tej doby nezúčastňoval na obchode v rámci Spoločenstva, ho možno uviesť do postavenia, ktoré mu umožní preniknúť na trh iného členského štátu.

59 V tejto veci treba konštatovať, že zníženie dane posiľňuje postavenie podnikov príjemcov pomoci voči iným podnikom činným v obchode v rámci Spoločenstva.

60 Rovnako treba konštatovať, že odvetvie finančných služieb je predmetom významného liberalizačného procesu na úrovni Spoločenstva, ktorý zvýšil hospodársku súťaž, ktorá mohla už byť dôsledkom voľného pohybu kapitálu stanoveného v Zmluve.

61 Zo spisu pritom vyplýva, že v čase svojho prijatia bolo zníženie dane predstavené v dôvodovej správe k návrhu zákona č. 461/98 ako prostriedok zamedzenia toho, aby z dôvodu významného zaostania talianskeho bankového systému vo vzťahu k jeho európskym konkurentom nespôsobilo uskutočnenie menovej únie v skutočnosti drobenie talianskeho systému v prospech najstabilnejších európskych bánk.

62 Konkurenčná výhoda, ktorú zníženie dane poskytlo subjektom so sídlom v Taliansku, môže sťažiť vstup na taliansky trh subjektom z iných členských štátov, a dokonca uľahčiť subjektom so sídlom v Taliansku vstup na trh v iných členských štátoch.

63 Skutočnosť, na ktorú sa odvoláva talianska vláda, že zníženie dane je v Taliansku rovnako prístupné pobočkám bánk z iných členských štátov, nemôže brániť uvedeným účinkom.

64 Preto treba vyvodiť záver, že výhrady založené na nedostatku ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi a absencii skreslenia hospodárskej súťaže sú nedôvodné.

c) O nedostatku konkrétneho skúmania všetkých uskutočnených operácií Komisiou

65 Je nesporné, že Talianska republika Komisii neoznámila:

— individuálne pomoci týkajúce sa konkrétnych bánk,

— zákon č. 461/98 a dekrét č. 153/99 ako schému pomoci.

66 Pokiaľ ide o zákon č. 461/98 a dekrét č. 153/99, skúmané ako schému pomoci, začala Komisia z vlastnej iniciatívy konanie podľa článku 88 ods. 2 ES.

67 V prípade schémy pomoci sa môže Komisia obmedziť na skúmanie všeobecných charakteristík predmetnej schémy bez toho, aby bola povinná skúmať každý osobitný prípad uplatnenia (pozri najmä rozsudky z 19. októbra 2000, Taliansko a Sardegna Lines/Komisia, C-15/98 a C-105/99, Zb. s. I-8855, bod 51, a z 29. apríla 2004, Grécko/Komisia, C-278/00, Zb. s. I-3997, bod 24), aby overila, či táto schéma obsahuje prvok štátnej pomoci.

68 Výhrada založená na nedostatku skúmania každej operácie zahrňujúcej zníženie dane je teda nedôvodná.

d) O skúmaní zníženia dane z hľadiska pojmu „pomoc *de minimis*"

69 Pri skúmaní schémy pomoci a nie individuálnych pomocí nebola Komisia povinná skúmať každý osobitný prípad uplatnenia schémy, ktorý neviedol k prekročeniu najvyššej sumy pomoci *de minimis* stanovenej v jej oznámení 96/C 68/06 o pomoci *de minimis* (Ú. v. ES C 68, 1996, s. 9).

70 Výhrada založená na nedostatku skúmania zníženia dane z hľadiska „pomoci *de minimis*" je teda nedôvodná.

e) O uplatnení článku 87 ods. 3 písm. b) a c) ES

71 Na úvod je vhodné pripomenúť, že Komisia pri uplatňovaní článku 87 ods. 3 ES disponuje širokou mierou voľnej úvahy, ktorej výkon zahŕňa hodnotenie hospodárskeho a sociálneho usporiadania, ktoré sa musí uskutočniť v kontexte Spoločenstva. Súdny dvor nemôže pri kontrole zákonnosti výkonu tejto slobody nahradiť posúdenie príslušného orgánu svojím posúdením v dotknutej oblasti, ale sa musí obmedziť na skúmanie toho, či posúdenie príslušného orgánu nie je postihnuté zjavnou chybou alebo zneužitím právomoci (pozri rozsudok z 12. decembra 2002, Francúzsko/Komisia, C-456/00, Zb. s. I-11949, bod 41 a citovanú judikatúru).

i) O pojme „pomoc na podporu vykonávania dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu"

72 Článok 87 ods. 3 písm. b) ES umožňuje Komisii vyhlásiť za zlučiteľnú so spoločným trhom pomoc na podporu vykonávania dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu.

73 V odôvodnení č. 45 sporného rozhodnutia Komisia podotýka, že predmetné opatrenia smerujú k posilneniu talianskeho systému bankovníctva zvýhodňujúc hlavne hospodárske subjekty jedného členského štátu a nie celého Spoločenstva.

74 Z tohto hľadiska postačí konštatovať, že z dôvodovej správy návrhu zákona č. 461/98 okrem iného vyplýva, že účelom zníženia dane je najmä zlepšiť konkurencieschopnosť subjektov so sídlom v Taliansku tak, že sa posilní len ich konkurenčné postavenie na vnútornom trhu.

75 Komisia sa preto tým, že vylúčila kvalifikovanie „projektu spoločného európskeho záujmu", nedopustila zjavnej chyby v posúdení.

76 Unicredito a talianska vláda nemôžu úspešne tvrdiť, že sporné opatrenia spadajú do rámca dokončenia privatizačného procesu, ktorý by mohol byť projektom spoločného európskeho záujmu.

77 Privatizačný proces začatý členským štátom totiž nemožno sám osebe považovať za projekt spoločného európskeho záujmu.

78 Preto je výhrada založená na článku 87 ods. 3 písm. b) ES nedôvodná.

ii) O pojme „pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností"

79 Článok 87 ods. 3 písm. c) ES umožňuje Komisii vyhlásiť za zlučiteľnú so spoločným trhom pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností.

80 V odôvodnení č. 47 sporného rozhodnutia Komisia pripomína, že žiadna z charakteristík skúmanej schémy pomoci ho neumožňuje považovať za zlučiteľný so spoločným trhom podľa článku 87 ods. 3 písm. c) ES.

81 Zdôrazňuje, že podľa nej nie je splnené kritérium zavedené týmto ustanovením, podľa ktorého predmetná pomoc nesmie nepriaznivo ovplyvniť podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom.

82 K tomuto poslednému bodu Komisia podotýka, že zníženie dane má v podstate za cieľ najmä zlepšiť konkurencieschopnosť príjemcov pomoci v odvetví, pre ktoré je charakteristická silná medzinárodná konkurencia, a znovu zdôrazňuje, že zníženie dane má posilniť postavenie príjemcov pomoci voči konkurentom, ktorí z neho výhody nemajú, a tým implicitne vylučuje, že by zníženie dane viedlo k „rozvoju" bankovej činnosti vo všeobecnosti.

83 Vzhľadom na dôvody uvedené pri skúmaní predchádzajúcich výhrad, pokiaľ ide o charakteristiky zníženia dane, treba pripustiť, že táto analýza Komisie nespočíva na zjavnej chybe v posúdení.

84 Preto je výhrada založená na porušení článku 87 ods. 3 písm. c) nedôvodná.

B — O druhej otázke

85 Svojou druhou otázkou čítanou vo svetle odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či je článok 4 sporného rozhodnutia neplatný v tom rozsahu, v akom sa v ňom obsiahnutý príkaz na vrátenie pomoci neopiera o odôvodnenie v súlade s článkom 253 ES a v akom porušuje zásady ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality.

1. Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

86 Unicredito sa domnieva, že Komisia nedostatočne odôvodnila svoje rozhodnutie nevyužiť možnosť, ktorú mala podľa článku 14 ods. 1 nariadenia č. 659/1999, nevyžadovať vymáhanie pomoci, keďže by také vymáhanie odporovalo všeobecnej zásade práva Spoločenstva o ochrane legitímnej dôvery.

87 Tvrdí, že Komisia považovala zákon č. 218/90 za legálny a že obsah zákona č. 461/98 je rozhodne v súlade s obsahom prvého uvedeného zákona. Talianska republika teda musela mať prospech z prezumpcie zákonnosti, pokiaľ ide o zákon č. 461/98.

88 Žalobca vo veci samej sa dovoláva lehoty uplynutej od prijatia zákona č. 218/90.

89 Správanie Komisie vzhľadom na tento zákon vytvorilo „výnimočnú" domnienku legitímnej dôvery, ktorá súkromných príjemcov pomoci oslobodzuje od jej vrátenia.

90 Existencia legitímnej dôvery vyplýva z opatrenia podľa článku 7 ods. 3 zákona č. 218/90 obsahujúceho mechanizmus uplatnenia v podstate zhodný s mechanizmom zníženia dane.

91 Legitímnu dôveru mohla ďalej posilniť skutočnosť, že pokiaľ ide o banky, všetky uskutočňované operácie, ktoré využili výhody z daňových opatrení, o ktoré ide v spornom rozhodnutí, boli predmetom povolení, ktoré vydala Banca d'Italia, orgán s osobitnou právomocou kontroly dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže v bankovom sektore.

92 Za okolností tohto prípadu Komisia tiež nesprávne vyložila zásadu právnej istoty, keď nevzala do úvahy konkrétne riziko významného vnútroštátneho sporu.

93 Unicredito vo svetle článku 14 ods. 1 nariadenia č. 659/1999 tvrdí, že Komisia mala zabezpečiť dodržanie zásady proporcionality v štádiu príkazu na vrátenie pomoci.

94 Nariadením nie postupného, ale úplného, nezvratného a okamžitého vymáhania pomoci Komisia nepristúpila k legalizácii v súlade s touto zásadou.

95 Komisia mala porovnať zníženie dane s výhodami, ktoré mohli banky získať zo všeobecného daňového režimu, ak by pristúpili k odlišne štruktúrovaným operáciám.

96 Talianska vláda tvrdí, že pred znížením dane nebola spochybňovaná legálnosť obdobných ustanovení zákona č. 218/90, t. j. jeho článku 7 ods. 3, vo vzťahu k článku 87 ES.

97 Komisia sa domnieva, že otázku vymáhania pomoci preskúmala v spornom rozhodnutí dôkladne. Dodáva, že v každom prípade nebola podľa judikatúry povinná uviesť osobitné dôvody na účely odôvodnenia výkonu svojej právomoci nariadiť vnútroštátnym orgánom vymáhanie pomoci.

98 V ostatnej časti sa Komisia domnieva, že výhrady založené na porušení zásad ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality sú nedôvodné.

2. Posúdenie Súdnym dvorom

a) O odôvodnení príkazu na vrátenie

99 Povinnosť odôvodnenia stanovená v článku 253 ES sa musí v podstate posúdiť podľa okolností konkrétneho prípadu, najmä podľa obsahu aktu, povahy uvádzaného odôvodnenia a záujmu, ktorý jeho adresát môže mať na získaní vysvetlení. V oblasti štátnej pomoci, v rozpore s ustanoveniami článku 88 ods. 3 ES, ak už bola pomoc poskytnutá, však Komisia, ktorá môže vnútroštátnym orgánom nariadiť, aby prikázali jej vrátenie, nie je povinná uviesť osobitné dôvody na účely odôvodnenia svojej činnosti (rozsudky Belgicko/Komisia, už citovaný, body 81 a 82; zo 7. marca 2002, Taliansko/Komisia, už citovaný, bod 106, a z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia, už citovaný, bod 129).

100 Je nesporné, že Talianska republika neoznámila Komisii schému upravujúcu zníženie dane pred jej vykonaním.

101 Komisia teda nebola povinná uviesť osobitné dôvody na podporu svojho príkazu na vrátenie.

102 V každom prípade sa zdá, že v rozpore s tvrdením žalobcu vo veci samej, sporné rozhodnutie obsahuje vo svojich odôvodneniach č. 49 až 57 a 62 dôkladné odôvodnenie rozhodnutia Komisie žiadať vrátenie predmetnej pomoci vo vzťahu k článku 14 nariadenia č. 659/1999 a zásade ochrany legitímnej dôvery.

103 Výhradu založenú na nedostatočnosti odôvodnenia príkazu na vymáhanie teda nemožno uznať.

b) O výhrade založenej na porušení zásad legitímnej dôvery a právnej istoty

104 Vzhľadom na imperatívnu povahu kontroly štátnej pomoci vykonávanej Komisiou na základe článku 88 ES môžu mať podniky príjemcovia pomoci legitímnu dôveru v oprávnenosť pomoci v podstate len vtedy, ak sa táto poskytla v súlade s postupom stanoveným v uvedenom článku, a starostlivý hospodársky subjekt je za normálnych okolností schopný sa ubezpečiť, že uvedený postup bol dodržaný. Osobitne, ak sa pomoc poskytla bez predchádzajúceho oznámenia Komisii, na základe čoho je podľa článku 88 ods. 3 ES protiprávna, príjemca pomoci nemôže mať v tomto prípade legitímnu dôveru v zákonnosť jej poskytnutia (rozsudok z 11. novembra 2004, Demesa a Territorio Histórico de Álava/Komisia, C-183/02 P a C-187/02 P, Zb. s. I-10609, body 44 a 45, ako aj citovaná judikatúra). Ani dotknutý členský štát, ani dotknutý subjekt sa navyše nemôžu dovolávať zásady právnej istoty ako prekážky vrátenia pomoci, keďže riziko vnútroštátneho sporu, ktorého sa dovoláva Unicredito, bolo možné predpokladať už od poskytnutia pomoci.

105 Je nesporné, že opatrenia obsiahnuté v zákone č. 218/90 neboli nikdy Komisii oznámené. Preto, pokiaľ ide o tvrdenie, že opatrenie obsiahnuté v článku 7 ods. 3 tohto zákona zaviedlo veľmi blízku obdobu zníženia dane, postačí konštatovať, že dovolávané opatrenie Komisia nepreskúmala. V tejto súvislosti lehota, ktorá uplynula od prijatia uvedeného zákona, na ktorú sa odvoláva Unicredito, nie je relevantná. Okrem toho, aj keby obe po sebe nasledujúce opatrenie spadali, ako to tvrdí vnútroštátny súd, pod logiku kontinuity a rozšírenia jedného vo vzťahu druhému, skutočnosť, že Komisia nezasiahla vo vzťahu k prvému, je irelevantná, pretože predmetný režim v tejto veci, skúmaný nezávisle od starého, určité podniky zvýhodňuje (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 1988, Grécko/Komisia, 57/86, Zb. s. 2855, bod 10).

106 Pokiaľ ide o rozhodnutia 1999/288 a 2000/600 uvedené vnútroštátnym súdom (pozri bod 26 tohto rozsudku), treba si všimnúť, že sa týkajú pomocí poskytnutých identifikovaným zvýhodneným bankám a odvolávajú sa na iné opatrenia ako tie, o aké ide v tejto veci, t. j. navýšenie kapitálu, pôžičky, ktoré poskytla Banca d'Italia, vklad podielu štátnej pokladnice do banky, ako aj daňové úľavy na úkony týkajúce sa najmä operácií postúpenia podniku, pobočky podniku a majetku. Skutočnosť, že Komisia prípadne neposúdila niektoré opatrenia obsiahnuté v zákone č. 218/90 ako nezlučiteľné so spoločným trhom, nemôže znamenať jej pozitívne rozhodnutie vo vzťahu ku všetkým opatreniam stanoveným v tomto zákone.

107 Pokiaľ ide o povolenia, ktoré podľa žalobcu vo veci samej udelila Banca d'Italia pre každú z operácií zahrňujúcich zníženie dane v prospech bánk, postačí pripomenúť, že posúdenie zlučiteľnosti pomoci so spoločným trhom patrí do výlučnej právomoci Komisie, takže starostlivý hospodársky subjekt si nemôže vytvoriť legitímnu dôveru v rozhodnutie, ktoré od tejto inštitúcie nepochádza.

108 Ďalej nemožno účinne tvrdiť, že keďže dotknuté banky vzali pri posudzovaní uskutočniteľnosti nimi vykonaných operácií do úvahy pomoc poskytnutú znížením dane, vymáhanie tejto pomoci ohrozuje zásadu ochrany legitímnej dôvery.

109 Vymáhanie pomoci poskytnutej v rozpore s postupom stanoveným v článku 88 ods. 3 ES totiž predstavuje riziko, ktoré môže subjekt prijímajúci pomoc predvídať.

110 Ďalej, ako na to poukazuje Komisia, podniky, ktoré prijali protiprávnu pomoc, berú vo všeobecnosti do úvahy jej výšku pri svojich hospodárskych voľbách a neskoršie vymáhanie tejto pomoci má obvykle nepriaznivý dosah na ich financie. Ak by taká situácia mala brániť vymáhaniu, pomoci by zostali nenávratne u svojich príjemcov v podstate vo všetkých prípadoch a kontrola štátnej pomoci Spoločenstvom by zostala bez účinku.

111 Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sa Unicredito nemôže domáhať možnosti pre prijímateľa protiprávnej pomoci odvolávať sa na výnimočné okolnosti, o ktoré by mohol oprávnene oprieť svoju dôveru v súlad tejto pomoci s právom (pozri rozsudok Demesa a Territorio Histórico de Álava/Komisia, už citovaný, bod 51).

112 Treba teda konštatovať, že výhrada založená na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery a právnej istoty nie je dôvodná.

c) O výhrade založenej na porušení zásady proporcionality

113 Zrušenie protiprávnej pomoci jej vymáhaním je logickým následkom konštatovania jej protiprávnosti. Toto vymáhanie s cieľom návratu do pôvodného stavu nemožno v zásade posudzovať ako neprimerané opatrenie vzhľadom na účel ustanovení Zmluvy v oblasti štátnej pomoci. Vrátením pomoci jej príjemca stratí výhodu, ktorú na trhu požíval voči svojim konkurentom, a nastolí sa nanovo skoršia situácia, existujúca pred poskytnutím pomoci (pozri rozsudok z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia, už citovaný, body 103 a 104, ako aj citovanú judikatúru).

114 Sumy, ktoré sa majú vrátiť, nemožno určiť na základe rôznych operácií, ktoré mohli podniky vykonať, keby si nezvolili formu operácie spojenú s pomocou.

115 Túto voľbu totiž urobili s vedomím rizika vymáhania pomoci poskytnutej v rozpore s postupom stanoveným v článku 88 ods. 3 ES.

116 Uvedené podniky sa tomuto riziku mohli vyhnúť tým, že by sa rovno rozhodli pre odlišne štruktúrované operácie.

117 Okrem toho za okolností, ktoré nastali vo veci samej, značí návrat do pôvodného stavu čo najrýchlejší návrat k situácii, ktorá by prevládala, ak by sa predmetné operácie uskutočnili bez poskytnutia zníženia dane.

118 Takýto návrat do pôvodného stavu nezahrňuje odlišnú rekonštrukciu minulosti v závislosti od takých hypotetických okolností, akými sú voľby, často viacnásobné, ktoré mohli urobiť dotknuté subjekty, keďže skutočne vykonané voľby spojené s prijatím pomoci sa môžu ukázať ako nenávratné.

119 Návrat do pôvodného stavu umožňuje v štádiu vymáhania pomoci vnútroštátnymi orgánmi zohľadniť len daňové zaobchádzanie, prípadne výhodnejšie ako podľa všeobecnej právnej úpravy, ktoré by bolo poskytnuté pri neexistencii protiprávnej pomoci a podľa vnútroštátnych noriem zlučiteľných s právom Spoločenstva na základe skutočne vykonanej operácie.

120 Výhrada založená na porušení zásady proporcionality je teda nedôvodná.

121 Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že sa skúmaním prvých dvoch položených otázok neodhalili prvky, ktoré by mohli mať vplyv na platnosť sporného rozhodnutia.

C — O tretej otázke

122 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 87 a nasl. ES, článok 14 nariadenia č. 659/1999, ako aj zásady ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality, bránia vnútroštátnemu opatreniu, ktoré nariaďuje vrátenie pomoci v rámci výkonu rozhodnutia Komisie, ktorá túto pomoc kvalifikovala ako nezlučiteľnú so spoločným trhom a ktorého skúmanie vzhľadom na tieto isté ustanovenia a všeobecné zásady neodhalilo prvky, ktoré môžu mať vplyv na platnosť.

123 Z tohto hľadiska postačí konštatovať, že vnútroštátne opatrenie, ktoré nariaďuje vrátenie pomoci na vykonanie rozhodnutia Komisie, je protiprávne, pretože toto rozhodnutie je v rozpore s normou práva Spoločenstva.

124 Z toho naopak vyplýva, že ak skúmanie negatívneho rozhodnutia Komisie vo vzťahu k normám práva Spoločenstva neodhalí žiadne prvky, ktoré môžu mať vplyv na jeho platnosť, uvedené normy nemôžu brániť vnútroštátnemu opatreniu prijatému v rámci výkonu predmetného rozhodnutia Komisie.

125 Na tretiu otázku treba teda odpovedať tak, že článok 87 a nasl. ES, článok 14 nariadenia č. 659/1999, ako aj zásady ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality, nemôžu brániť vnútroštátnemu opatreniu, ktoré nariaďuje vrátenie pomoci v rámci výkonu rozhodnutia Komisie, ktorá túto pomoc kvalifikovala ako nezlučiteľnú so spoločným trhom a ktorého skúmanie vzhľadom na tie isté ustanovenia a všeobecné zásady neodhalilo skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na platnosť.

O trovách

126 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. **Skúmanie položených otázok neodhalilo skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na platnosť rozhodnutia Komisie 2002/581/ES z 11. decembra 2001 o systéme pomoci pre banky, ktorý uplatňuje Taliansko.**

2. **Článok 87 a nasl. ES, článok 14 nariadenia (ES) Rady č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES, ako aj zásady ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality, nemôžu brániť vnútroštátnemu opatreniu, ktoré nariaďuje vrátenie pomoci v rámci výkonu rozhodnutia Komisie, ktorá túto pomoc kvalifikovala za nezlučiteľnú so spoločným trhom a ktorého skúmanie vzhľadom na tie isté ustanovenia a všeobecné zásady neodhalilo skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na platnosť.**

Podpisy